

KÁLNAY ADÉL

Amit megtart az emlékezet

Szeretett így ülni, hátát nekitámasztani a korlátnak, szemét lehunyni, arcát oda tartani a leveleken átszűrődő fénynek és hallgatni. Menedék volt ez a terasz, öreg, recsegő lépcsőiből kihallatszott a szű percegése, ha éppen nem rezdült, zümmögött, csiripelt, moccan semmi teremtet lény, s a lágy szellő sem számlálgatta egyenként a hullni készülő leveleket. Amióta máshol élt, valahányszor fáradtnak vagy zaklatottnak érezte magát, mindig ez a terasz jelent meg, előúszott emlékei tengeréből, mint egy lágyan ringatózó sajka, máskor meg szigetnek látta, biztonságot, otthont nyújtó szigetnek. S ahogy múltak az évek, egyre nagyobb szüksége lett egy ilyen szigetre, fárasztó, zavaros életet élt, minden csak halmozódott, tornyosult, folyton csak a nyüzsgés, az igyekezet, s mégis ijesztő üresség vette körül, s ez az üresség aztán észrevétlenül bekúszott a testébe, birtokba vette a szívét, elméjét.

Azt hiszem, soha nem jövök ide többet, mondta annak idején, és behúzta a kikaput, nincs, akiért még jöhetnék. Merthogy eladták a házat, vagy inkább odaadták, annyira csekély volt az összeg, amit kaptak érte. Nem akarom látni, nem érdekel, hártotta el, amikor a temetés után az új tulajdonost be akarták mutatni, elképzelhetetlennek tűnt, hogy nagyanyja után egy idegen éljen ott, aki majd mindent felforgat, átrendez, kidob. Futva menekült az állomásra, legszívesebben gyalog nekivágott volna, oly későn jött a vonat. Elmenekült, hogy soha többet vissza ne térjen. Most pedig annyi év múltán mégis itt ült a teraszon, őszi nap melengette, a súlyos szőlőfürtök válláig értek, s lehunyt szemmel hallgatta az öregembert, aki amikor meglátta, nem kérdezett semmit, bólintott, és azt mondta csendesen: tudom, hasonlít. Melegség árasztotta el ettől, s rég áhított nyugalom, egyszerre megbocsátotta neki, hogy ő lakja ezt a házat hosszú évek óta. Legalább egy tehertől megszabadult, maradt még elég, ami elkísérte, amitől aludni sem tudott, ami fáradt, megtört emberré nyomorította.

Nem akartam sírni, mondta, s nem mozdult könnyei után, de ez a terasz, tárta szét kezét, nem is tudom, valamit elindított, s most... nem tudta befejezni, mintha elfogytak volna a szavak, láb alól fogy el így az út és visszahőköl az utazó.

Ismerem ezt, mondta akkor az öregember, egyszer, nagyon régen velem is történt, vagy inkább engem is megérintett valami.

Ősz volt, ilyen szép meleg ősz. Hajnalban mentem hazafelé, de mindegy is volt, hová, mert nagyon magányos voltam, szomorú és kétségbeesett. Zavaros gondolataimba merülve végül egy parkba értem, cél nélkül bolyongtam a fák közt, majd lelkem terhétől fáradtan rogytam le a fűbe. Mondom, hajnal volt, a nap éppen csak rátalált a világra, eszébe sem jutott erejét fitogtatni, egyelőre inkább tájékozódott, átfúrta magát az ágak között, a harmatcseppekbe szívárványt ültetett, és bearanyozta a ringó pókhalókat. A fák már elfogadták a közeledést, odatartották fejüket a fénynek, és várták a simogatást, de a bokrok még szemérmesen kucorogtak, rejtegették éjszaka összegyűlt könnyeiket, mintha nem tudnának majd újat sírni helyettük. Bokor voltam én is akkortájt, szúrós, mogorva bokor, ragaszkodtam minden csepp könnyemhez, melyet a fájdalom, a harag, a kétségbeesés fakasztott szememből, s melyek mind lelkembe hulltak, s tóvá kerekültek; dehogy engedtem felszárítani! A szép hajnal így inkább elle-

nemre volt, szépségét gonosznak láttam, a fénylő napot hazugnak, magamat pedig végtelenül ostobának. Mit keresek én itt, gondoltam keserűen, ebben a tökéletesre alkotott világban? Torz valómmal benyomultam a harmóniába, s így kényszerülök látni a legszörnyűbbet, a különbséget a teremtet világ és énközöttem. Csak azt láttam a hajnali derengésben, minden a legnagyobb szerűbb összhangban működik, minden lénye a teremtésnek attól szép, hogy a helyén van, én pedig otromba módon téblábolok, nem találok a helyem. Hirtelen rádöbbsentem, hogy addigi életem elhibázott lépések sorozata volt, élesen láttam, hogy mindannyiszor, amikor a körülményeket okoltam, egyedül én tehettem arról, hogy rossz fordulatot vett a sorsom. Fáradt öregembernek éreztem magam, akinek már sem ereje, sem ideje nincs megváltozni. Hiába, harmincöt éves voltam, éppen feleannyi a mostani koromnak, a harmincöt év súlya mázsás teherként nyomta vállam, belegondolni se mertem, hogy mégannyit hozzávegyek. Már szégyellem, de bizony a halálra gondoltam azon a reggelen, a halálra, hogy jönne már el, s így vége lenne kínlódásomnak, melyet eddig életnek hazudtam. Mert minek élni? Meghalni hát, kívántam, mert a halál oly jó megoldásnak látszik, amíg nincsen túl közel! Önmagamra azonban nem bírtam volna kezet emelni, hát csak eldőlt a nedves fűben, s kétségbeesetten vágytam a megsemmisülést, az arcomba hulló harmatcseppek könnyeimhez keveredtek. Hosszú ideig feküdtem így, azt hiszem, végül el is aludhattam. Aztán egyszer csak kinyitottam a szemem. Emlékszem tisztán az ég kékjére, távoli hideg kék, amilyen csak ősszel tud lenni, egy pókhálón keresztül néztem, s láttam, hogy valami nagy testű madár kering a magasban, majd hirtelen kifutott rejtékéből a háló gazdája, s egyszerre eltakarta előlem a keringő madarat. Látja, most, hogy így mondom, magam is meglepődöm, milyen élesen emlékszem minden részletre, mintha ma lenne, pedig addig és azóta is annyi minden történt, ami örökre a feledés homályába zuhant. Ki tudja, mit tart meg az emlékezet, de hogy nem véletlen, mi marad meg, az biztos. Ott, a pókhálót és azon keresztül az eget bámulva mozdulatlanul is éreztem, hogy valami megváltozott. Hogy valami nem olyan, mint mikor lefeküdtem. A bőromön éreztem, meg valahol a testemen belül is, de nem tudnám meghatározni pontosan, hol, talán a szívem környékén, vagy inkább a homlokom mögött, nem, egyszerűen nincs helye, s mégis... hát éreztem, más a part, más a levegő, s ez még mind azelőtt volt, hogy meghallottam a hangot. Ez nagyon fontos, mert talán soha nem éreztem annyira azt, hogy valami van, mielőtt még lett volna, mint akkor. A hang készen volt, ott volt, csak még nem hallatszott, érti ezt? De aztán meg is szólalt, vékonykán, esendően, egy ideig nem is tudtam, mi az, olyan valóságzerűtlennek tűnt, hogy ott megszólaljon egy hegedű. Néhány másodpercig eltartott, mire rájöttem, hisz lehetett volna sírás is, vagy egy különleges madár, de nem, ez hegedű volt, bátortalan, csepp hangocská, nem ígért semmit, s nem is akart, csupán ott volt, ahogy a fák, a bokrok, s a többi mind, rögtön elfoglalva a helyét a levegőben, azzal áradt szét, így kénytelen voltam belelegezni, s milyen jólesett így a légzés!

Onnan, ahol feküdtem, nem láthattam, ki játszik. Először azt gondoltam, talán nem is fontos. Nem volt egy kimunkált játék, hangversenyterembe végképp nem való, itt azonban otthon volt, mintha a földből kúszott volna elő, ahogy feltör a víz. Aztán mégis felkeltem, és előrementem egészen addig, ahol a sétányt sejtettem. Izgatott voltam, mintha tiltott dolgot csinálnék, gondoltam, s talán az is volt, de legalábbis helytelen, ezért nagyon óvatosan lestem ki a bokrok mögül. Hát... tudja, van úgy, hogy az emberrel semmi különös nem történik, s mégis hirtelen megváltozik benne valami, nem is tudom, mi, de onnantól más lesz. Másként lát, másként gondolkozik. Akivel

nem történt hasonló, az el se tudja képzelni. Öreg vagyok már, sokat gondolkoztam ezen, s higgye el, én sem tudom, hogyan működik. Nos, az egyik padon egy üres hegedűtok és egy táska feküdt, a pad mellett egy ember ült tolókokcsiban, úgy tűnt, már elég öreg. Fejét előrehajtotta, nem lehetett tudni, aludt-e, vagy nézett valamit. Kicsit távolabb pedig egy kislány állt, olyan tizenkét-tizenhárom éves, állt és hegedült. Az egésznek semmi köze nem volt a valósághoz, hirtelen úgy tűnt, mintha semmi egyéb nem létezne, csak ez a park, az idő is megállni látszott. Én pedig csak néztem azt a kislányt, olyan vékony volt, hogy a reggeli nap szinte átvilágította, kis fények bújtak elő hajából, ruhájából, s a vonó minden mozdulatnál megcsillant, mintha ezüstszál feszülne rajta. Még játszott néhány dallamot, aztán leengedte a kezét, odament a tolószékes férfihoz, és mondott valamit. A férfi felemelte a fejét, odahúzta magához a kislányt és megsimogatta. A kislány elpakolt, odaállt a tolószék mögé, kioldotta a kereket, és lassan megindult az úton. Eltűntek a szemem elől, már csak a kavicsok csikorgását hallottam, végül ismét a csend.

Nohát, én innen számítom az időt. Az én időm innen kezdődik, ettől a reggeltől, amikor megéreztem valamit. Azt, hogy több van, mint ami látszik. Ezt alig tudom másként mondani, pedig így tökéletlen. Nem a titkot tudtam meg, hanem, hogy a titok létezik. Hátranéztem, bent a fák között még ott feküdt az a fiatalember, aki végsőkig elkeseredve vetette magát a fűbe. Ott maradt félelmeivel, tehetetlenségével, korlátaival örökre. Én pedig nekivágtam az új időnek.

Szép történet, mondta, s lassan rányitotta a szemét az öregre. Szép, felelte, de ez a terasz is ér annyit... magának. Úgy értem, ha most majd elmegy innen, lehet, hogy más lesz. Más lesz, visszhangozta, s valami nagyon halvány reménység moccant benne, szinte csak lehelletnyi. Sokáig ültek aztán szótlánul, mindegyik nézett valahová nagyon messze, ki-ki a maga történetébe.

Eliramlik minden, mi jó és rossz

Halkan és gyorsan sírt. A könnye marta arcát, lefolyt vékony kis nyakán, becsorgott az inge alá. Egyik kezével az üres kannát markolta, a másikat ökölbe szorítva, mereven tartotta. A szél egyre erősödött, telehordta arcát, haját virágszirommal. Száját hangtalan kiáltás feszítette szét, szemét szorosan összezárta, csak a könnyecseppek fértak ki a résen. Így ment a kisgyerek, cipelte szívének minden fájdalmát, s nem másért sírt, csak mert megint túlcserdült a bánat, s ilyenkor ki kell zúdulnia valahol, hogy legyen hely a következőknek. Talán, ha valaki törődött volna vele, ha megkérdezik, mi bajod, talán..., de ilyen ember nem akadt. Még anyja se, aki azért a legközelebb állt hozzá, még ő se tudta valahogy kimondani. Ám az is lehet, hiába is kérdezik, nem tudott volna válaszolni. Nem biztos, hogy egy tízéves gyerek el tudja mondani, miért fáj neki ez a világ, de sírni tud miatta.

Nehéz lehetett a széllal szemben haladni, mert hamarosan megállt, hátat fordított, szétvetette lábát, hogy biztosan álljon, és visszanezett a megtett útra. A térdig érő fű még nem tért magához lépteitől, girbegurba kis folyosó vezetett le egészen a kert végéig. Onnan jött a kisfiú, abból a kertből, a kert mögötti házból. Ott élt a család, az ő családja, melyet talán csak ennyi különböztetett meg a kisfiú számára a többi családtól, hogy éppenséggel ez az övé. Nézte a kertet, a házat, valami kilátszott belőle a fák